

LANA HUDEČEK i MILICA MIHALJEVIĆ

Videolekcije za maturante – kako izbjeći najčešće jezične pogreške u školskome eseju

Na prijedlog Ministarstva znanosti i obrazovanja Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje pripremio je dvadeset videolekcija kojima je cilj da pomognu učenicima završnih razreda srednje škole u pripremama za pisanje školskoga eseja iz Hrvatskoga jezika na državnoj maturi. Videolekcije su izrađene s pomoću programa otvorenoga koda (engl. *opensource*) *OBS Studio*, koji je besplatno dostupan na poveznici <https://obsproject.com/>. Program omogućuje jednostavno i brzo snimanje zaslona računala, na kojemu se nalazi prezentacija u PowerPointu, te zvuka i slike predavača. Tako snimljeni videozapisi spremaju se u .mp4 formatu. Materijali su prikazani na RTL-u te na posebnome kanalu Ministarstva znanosti i obrazovanja. Cilj je videolekcija upozoriti na najčešće jezične pogreške koje se u školskome eseju pojavljuju. Početni popis od dvadeset pogrešaka sastavile su Lana Hudeček i Milica Mihaljević, autorice priručnika *Hrvatski na maturi*. Taj je popis pregledao Igor Medić, nastavnik Hrvatskoga jezika u Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. On je predložio neke izmjene izvornoga popisa kako bi bio usklađen s iskustvima nastavnika praktičara i potrebama maturanata. Konačan popis tema videolekcija izgleda ovako:

- Sklonidba imenica na *-lac* i *-lak*
- Futur I.
- Kondicional I.
- Imenice na *-ist*
- *Kći* i *mati*
- Strana imena
- Odnosni pridjevi
- Akuzativ zamjenice *koji*
- Neodređene zamjenice
- Glagolski pridjev trpni
- Povratno-posvojna zamjenica
- Mjesto enklitike
- *Da li* i *je li*
- Pleonazmi
- Paronimi
- Imeničke polusloženice
- Pridjevne polusloženice
- Pokrate
- Sklonidba posvojnih pridjeva i zamjenica
- Pravila o navođenju

U suradnji s Igorom Medićem oblikovani su i obrazovni ishodi svake lekcije:

1. Učenik primjenjuje pravopisnu normu hrvatskoga standardnog jezika.
Učenik primjenjuje gramatičku normu hrvatskoga standardnog jezika.
Učenik primjenjuje leksičku normu hrvatskoga jezika.

U nekim je lekcijama ishod i primjena više norma hrvatskoga standardnog jezika.

2. Učenik se služi mrežnim izvorima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Videolekcije se temelje na ovim mrežnim izvorima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje:

1. *Hrvatski pravopis* (pravopis.hr)

pravopis.hr/pravilo/pisanje-sa-spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) dvije sastavnice od kojih se prva ne sklanja, koje označuju jedan pojam, a svaka ima svoj naglasak **S**:

- alfa-zrake, alt-saksofon, baka-servis, café-bar, čarter-linija, divot-izdanje, doboš-torta, domino-efekt, filter-papir, general-bojnik, general-pukovnik, gol-razlika, izvor-voda, jazz-glazba i džez-glazba, kamp-kućica, kesten-pire, klima-oprema, klima-uređaj, koker-španijel, kremen-kamen, Kurban-bajram, lovor-vijenac, minus-vodič, paket-aranžman, park-šuma, pilot-projekt, pire-krumpir, placebo-efekt, plus-pol, polo-majica, pop-ikona, princes-uštipak, ragu-juha, rahat-lokum, rak-rana, rang-lista, reisul-ulema, remek-djelo, rock-opera, sabah-namaz, sahat-kula, spomen-dom, spomen-knjiga, spomen-ploča, student-servis, šiš-čevap, šoping-centar, tabu-tema, tartar-umak, top-model, traper-jakna, trapez-hlače, trik-pitanje, tuš-kabina, vagon-restoran, žar-ptica

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

SKOLA ZA ŽIVOT

Projekt Podrška provedbi Cjelovite kurikularne reforme (CKR)

Logo of the Ministry of Education, Youth and Sports of the Republic of Croatia.

2. *Hrvatska školska gramatika* (gramatika.hr)

gramatika.hr

Click to add text

tvorba polustoženica	baka-servis, domino-efekt, gol-razlika, kamp-kućica, kesten-pire, paket-aranžman, park-šuma, pilot-projekt, pire-krumpir, rang-lista, remek-djelo, spomen-ploča, student-servis, šoping-centar, tabu-tema, top-model, traper-jakna, trik-pitanje, tuš-kabina
----------------------	--

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

SKOLA ZA ŽIVOT

Projekt Podrška provedbi Cjelovite kurikularne reforme (CKR)

Logo of the Ministry of Education, Youth and Sports of the Republic of Croatia.

3. *Hrvatski na maturi* (matura.ihjj.hr)

matura.ihjj.hr/leksik

<p>▪ Clid čak štoviše</p> <p>letjeti zrakom</p> <p>mala kućica</p> <p>međusobno spojiti</p> <p>naprijed/gore naveden</p> <p>no međutim</p> <p>oko desetak</p>	<p>čak/štoviše</p> <p>letjeti</p> <p>mala kuća / kućica</p> <p>spojiti</p> <p>naveden</p> <p>no/međutim</p> <p>desetak / oko deset</p>
---	--

4. *Kviz za maturu* (matura.ihjj.hr/kviz)

matura.ihjj.hr/kviz

3030
Pronađi redak bez pogreške.

Svida mi se novi postav ove galerije., Zajedno ćemo u posjet mojoj sestri.

Svida mi se nova postava ove galerije., Zajedno ćemo u posjet mojoj sestri.

>Svida mi se nova postava ove galerije., Zajedno ćemo u posjetu mojoj sestri.

Svida mi se novi postav ove galerije., Zajedno ćemo u posjetu mojoj sestri.

vrijeme preostalo za odgovor: 118

matura.ihjj.hr/kviz

Točan je odgovor *Sviđa mi se novi postav ove galerije., Zajedno ćemo u posjet mojoj sestri.* Hrvatskomu standardnom jeziku pripada samo riječ *posjet* (imenica muškoga roda), a ne i riječ *posjeta* (imenica ženskoga roda). Riječ *postava* označuje osobe u kakvoj skupini: glazbenoj, sportskoj itd., a riječ *postav* označuje izložke u muzeju, galeriji itd.

dalje

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

SKOLA ZA ŽIVOT

Projekt Podrška provedbi Cjelovite kurikularne reforme (CKR)

SRP

5. Jezični savjetnik (jezicni-savjetnik.hr)

jezicni-savjetnik.hr

kako i na koji način

Pleonazam je gomilanje istoznačnih riječi, pri kojemu je značenje jedne riječi već uključeno u značenje druge riječi. Pleonazam je stoga i izraz *kako i na koji način*. Budući da je *kako* prilog koji uvodi pitanje o načinu te znači isto što i *na koji način*, nepotrebno je u istoj rečenici upotrijebiti i *kako* i *na koji način*. Umjesto *Kako i na koji način planiraš riješiti problem?* dovoljno je *Na koji način planiraš riješiti problem?* ili još kraće i jednostavnije *Kako planiraš riješiti problem?*

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

SKOLA ZA ŽIVOT

Projekt Podrška provedbi Cjelovite kurikularne reforme (CKR)

SRP

6. Članci iz časopisa *Hrvatski jezik* (hrcak.srce.hr/hrjezik, članak Marine Čubrić)

hrcak.srce.hr/hrjezik
Školski esej na državnoj maturi

Navodenje cijele rečenice iz polaznoga teksta kojom se potkrepljuje izrečena tvrdnja:
Razmažene ljepotice zasigurno su ga zaboravile ili pak nisu imale vremena doći: „Student je uzalud tražio očima kćeri oca Goriota ili njihove muževe.”

Citiranu rečenicu ili dio rečenice možete staviti u zagradu u vlastitoj rečenici:
Otac Goriot bio je čovjek pun ljubavi i razumijevanja, uvijek spreman drugima pomoći („Ovaj je bio dobar i pošten čovjek, koji nikad nije govorio povišenim glasom, koji nije pakostio nikome i nikad nije činio zlo.”).

Kroz videolekcije učenike su vodile Ivana Brač, Goranka Blagus Bartolec, Tomislava Bošnjak Botica i Maja Matijević, a tehničku podršku pružao je Josip Mihaljević.

Nadamo se da su videolekcije maturantima bile korisne te da na školskome eseju neće imati mnogo jezičnih pogrešaka.

Kako snimiti vlastitu videolekciju (u šest jednostavnih točaka)

1. Preuzmite i instalirajte program: <https://obsproject.com/>.
2. Pokrenite program (ako se pojave dodatni prozorčići, zatvorite ih). U polju *Sources* dodajte prvo sliku svojega zaslona (engl. *display capture*) i pritisnite *OK*. Nakon toga dodajte kameru (engl. *videocapturedevice*) i pritisnite *OK*. *Video capturedevice* mora biti iznad *display capture*.
3. Kvadratić s kamerom mišem pomaknite u donji lijevi kut te ga smanjite tako da se dobro vidi prezentacija.
4. U postavkama *File>Settings* te pod *Hotkeys* postaviti prečac (*shortcut*), s pomoću kojega možete započeti i zaustaviti snimanje.
5. U postavkama izlaza (*Output*) odaberite spremanje videozapisa u .mp4 formatu. Pritisnite *Apply* i *OK*.
6. Započnite snimanje kad pokrenete prezentaciju. Započinjete ga prečacem koji ste postavili u 4. koraku. Svi snimljeni videozapisi pohranjuju se u mapi *Videos: C:\Users\ime_korisnika\Videos*